C/2026/3687

5.8.2026

P10_TA(2026)0008

Lausuntopyyntö unionin tuomioistuimelle ehdotetun EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimuksen (EMPA) ja väliaikaisen kauppasopimuksen (ITA) yhteensopivuudesta perussopimusten kanssaperussopimusten kanssa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 21. tammikuuta 2026 Euroopan unionin tuomioistuimen lausunnon pyytämisestä siitä, ovatko ehdotettu Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välinen kumppanuussopimus ja ehdotettu Euroopan unionin sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välinen väliaikainen kauppasopimus sopusoinnussa perussopimusten kanssa (2026/2560(RSP))

(C/2026/3687)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon ehdotetun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen kumppanuussopimuksen (12450/2025),

— ottaa huomioon ehdotetun Euroopan unionin sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen väliaikaisen kauppasopimuksen (12419/2025),

— ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen kumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (COM(2025)0357),

— ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen väliaikaisen kauppasopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (COM(2025)0339),

— ottaa huomioon esityksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen kumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (12443/2025),

— ottaa huomioon neuvoston 9. tammikuuta 2026 tekemän päätöksen Euroopan unionin sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen väliaikaisen kauppasopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta (12417/1/2025 REV 1),

— ottaa huomioon esityksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin sekä Etelän yhteismarkkinoiden, Argentiinan tasavallan, Brasilian liittotasavallan, Paraguayn tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välisen väliaikaisen kauppasopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (12418/1/2025 REV 1),

— ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklan 5 kohdan, 4 artiklan 3 kohdan, 10 artiklan 3 kohdan, 13 artiklan 2 kohdan ja 21 artiklan,

— ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan ja erityisesti sen 2, 4, 5, 6, 8, 10 ja 11 kohdan,

— ottaa huomioon SEUT 11, 168, 169, 171 ja 191 artiklan,

— ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 35, 37 ja 38 artiklan,

— ottaa huomioon vuonna 1999 Euroopan unionin ja Mercosurin neljän perustajajäsenen – Argentiinan, Brasilian, Paraguayn ja Uruguayn – välistä sopimusta varten annetut neuvoston neuvotteluohjeet, jäljempänä ’vuoden 1999 neuvotteluohjeet’,

— ottaa huomioon Euroopan unionin ja Mercosurin neljän perustajajäsenen – Argentiinan, Brasilian, Paraguayn ja Uruguayn – välisen periaatesopimuksen, sellaisena kuin se on neuvoteltuna vuonna 2019, ja sen uudet ja tarkistetut luvut sekä sen pöytäkirjat ja liitteet,

— ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen 30. huhtikuuta 2019 antaman lausunnon 1/17 Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta (CETA) ja 16. toukokuuta 2017 antaman lausunnon 2/15 Euroopan unionin ja Singaporen tasavallan välisestä vapaakauppasopimuksesta,

— ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista tehdyn puitesopimuksen ([1]) ja erityisesti sen 23–29 kohdan kansainvälisistä sopimuksista,

— ottaa huomioon 22. toukokuuta 2018 annetut neuvoston päätelmät EU:n kauppasopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä, jäljempänä ’vuoden 2018 neuvoston päätelmät’, ja erityisesti niiden 3 kohdan,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 117 artiklan 6 kohdan,

A. ottaa huomioon, että komissio julkisti vuonna 2019 periaatesopimuksen, johon sisältyy yhteenveto ”EU:n ja Mercosurin assosiaatiosopimuksen kauppaa koskevan osan neuvottelutuloksista”; toteaa, että komissio ilmoitti joulukuussa 2024 saaneensa päätökseen neuvottelut EU:n ja Mercosurin sopimuksesta; ottaa huomioon, että komissio esitti 3. syyskuuta 2025 EU:n ja Mercosurin sopimuksen kahtena rinnakkaisena oikeudellisena tekstinä, jotka ovat EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimus ja väliaikainen kauppasopimus, ja antoi neuvostolle ehdotuksensa EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimuksen allekirjoittamiseksi ja tekemiseksi; toteaa, että EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimus on sekamuotoinen puitesopimus, joka edellyttää yksimielistä hyväksyntää neuvostossa, parlamentin hyväksyntää ja ratifiointia kaikissa 27 jäsenvaltiossa, ennen kuin se voi kaikilta osin tulla voimaan; ottaa huomioon, että väliaikainen kauppasopimus kattaa ainoastaan EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat määräykset ja edellyttää määräenemmistöä neuvostossa ja parlamentin hyväksyntää, jotta se voi tulla voimaan;

B. ottaa huomioon, että vuonna 1995 tehty yhteistyötä koskeva alueidenvälinen puitesopimus, joka muodostaa vuoden 1999 neuvotteluohjeiden perustan, esitettiin sen johdanto-osassa ”johdantona alueidenvälisen assosiaatiosopimuksen neuvottelemiselle” ja sen tavoitteena todettiin olevan ”luoda edellytykset alueidenvälisen liiton perustamiselle”;

C. ottaa huomioon, että vuoden 1999 neuvotteluohjeissa annettiin valtuudet neuvotella assosiaatiosopimus Mercosur-maiden kanssa, mikä edellytti neuvoston yksimielisyyttä ja ratifiointia kansallisissa parlamenteissa; toteaa, ettei väliaikaisen kauppasopimuksen soveltamisalaa eikä myöskään sen seurauksia jäsenvaltioiden veto-oikeuden kannalta

([1]) EUVL L 304, 20.11.2010, s. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

voitu ennakoida aikana, jona tämä valtuutus annettiin ja siitä sovittiin; ottaa huomioon, että neuvosto vahvisti tämän kannan vuoden 2018 neuvoston päätelmissään, joissa se totesi seuraavaa: ”Neuvoston asia on päättää siitä, aloitetaanko neuvottelut tältä pohjalta. Neuvoston asia on myös päättää tapauskohtaisesti kauppasopimusten jakamisesta. Assosiaatiosopimusten tulisi sisällöstään riippuen olla sekamuotoisia. Sopimukset, joista neuvotellaan parhaillaan – esimerkiksi Meksikon, Mercosur-maiden ja Chilen kanssa – pysyvät sekamuotoisina.”; huomauttaa, että myös EU:n ja Mercosurin kauppasopimuksessa, josta tehtiin periaatesopimus heinäkuussa 2019, viitataan EU:n ja Mercosurin assosiaatiosopimukseen; toteaa, että vuoden 1999 neuvotteluohjeista ja vuoden 2018 neuvoston päätelmistä poikkeamisen voitaisiin katsoa olevan ristiriidassa EU:n oikeuden kanssa;

D. huomauttaa, että usean jäsenvaltion kansalliset parlamentit ovat jo ilmaisseet vastustavansa EU:n ja Mercosurin sopimuksen ratifiointia hyväksymällä asiasta päätöslauselmia; toteaa, että EU:n ja Mercosurin sopimuksen jakamisella kahdeksi erilliseksi oikeudelliseksi tekstiksi, jotka ovat EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimus ja väliaikainen kauppasopimus, kierretään kansallisten parlamenttien oikeutta ratifioida väliaikainen kauppasopimus; toteaa, että on tärkeää varmistaa kansalaisten, Euroopan parlamentin, kansallisten ja alueellisten parlamenttien, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien tuloksellinen kuuleminen prosessin joka vaiheessa, jotta voidaan taata demokraattinen vastuuvelvollisuus;

E. ottaa huomioon, että väliaikaisen kauppasopimuksen 21 luvun 21.4 artiklan b alakohdassa ja 1 luvun 1.3 artiklan k alakohdassa otetaan käyttöön vastamuotoiltu ”tasapainottamismekanismi tai -lauseke”, jonka nojalla osapuoli voi hakea korvausta, jos ”toisen osapuolen soveltama toimenpide mitätöi sille soveltamisalaan kuuluvien määräysten nojalla koituvan edun tai heikentää sitä merkittävästi tavalla, joka vaikuttaa haitallisesti osapuolten väliseen kauppaan, riippumatta siitä, onko tällainen toimenpide ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa, ellei nimenomaisesti toisin määrätä”; toteaa, että tämän mekanismin tavoitteena on kompensoida kauppakumppanin lainsäädännön tai käytännön taloudellinen vaikutus silloinkin, kun nämä eivät riko sopimuksen määräyksiä; toteaa, että esimerkiksi väliaikaisen kauppasopimuksen 21 luvun 21.20 ja 21.21 artiklassa määrätään, että vastatoimenpide keskeytetään vasta sitten, kun kyseessä oleva toimenpide ”on peruutettu tai [sitä] on muutettu siten, että mainitut mitätöivät vaikutukset tai merkittävä heikentyminen poistuvat”; huomauttaa, että Mercosur-maat voisivat käyttää tätä mekanismia painostaakseen EU:ta pidättymään antamasta tai panemasta täytäntöön lainsäädäntöä ja muita toimenpiteitä, jotka liittyvät ilmaston- ja ympäristönsuojeluun, elintarvikkeiden turvallisuuteen tai tiettyjen torjunta-aineiden kieltoon;

F. toteaa, että Brasilian hallituksen tulkinta tasapainottamislausekkeen ajallisesta soveltamisalasta poikkeaa komission tulkinnasta, sillä Brasilia katsoo sen ulottuvan niinkin kauas taaksepäin kuin vuoteen 2019;

G. katsoo, että tämä lauseke on EU:n tekemissä aiemmissa vapaakauppasopimuksissa olevia nykyisiä lausekkeita laaja-alaisempi ja se poikkeaa soveltamisalaltaan ja sisällöltään tullitariffeja ja kauppaa koskevassa yleissopimuksessa (GATT) ja riitojen ratkaisemista koskevan WTO:n sopimuksen 26 artiklan 1 kohdassa esitetystä lausekkeesta; toteaa, ettei GATT-sopimukseen sisältyvään tasapainottamislausekkeeseen ole koskaan vedottu kestävää kehitystä koskevaa lainsäädäntöä vastaan, oletettavasti siksi, että tällainen lainsäädäntö kuuluisi GATT-sopimuksen 20 artiklan yleisiä poikkeuksia koskevan lausekkeen soveltamisalaan;

H. ottaa huomioon, että Mercosur-maiden mahdollisuus saada korvausta EU:n kestävyystoimenpiteiden kauppaan kohdistuvista vaikutuksista saattaisi kannustaa EU:n lainsäätäjiä pidättymään tällaisten toimenpiteiden hyväksymisestä ja asettaa komissiolle paineita peruuttaa tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä tai keskeyttää sen täytäntöönpano; huomauttaa, että mekanismilla voisi olla vaikutusta erityisesti lainsäädäntöön, jolla pyritään säilyttämään perusoikeuskirjalla suojatut oikeudet ja perussopimusten periaatteet, joiden varaan EU:n oikeusjärjestys nojaa;

I. toteaa, että EU:n ja Mercosur-maiden välillä on merkittäviä sääntelyeroja, jotka liittyvät elintarviketuotantoon ja terveys- ja eläinlääkintävaatimuksiin; ottaa huomioon, että EU:n ja Mercosurin sopimuksessa vähennetään tarkastus- ja valvontatoimenpiteitä Mercosur-maista tapahtuvan maataloustuonnin osalta; ottaa huomioon, että terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskeva väliaikaisen kauppasopimuksen 6 luku käsittää useita toimenpiteitä, joilla heikennetään nykyisiä valvontamekanismeja; toteaa, että sen 6.12 artiklan 2 kohdan mukaisesti terveys- ja kasvinsuojelutoimet ovat hyväksyttäviä vain, jos ne ovat väliaikaisia ja niitä tarkastellaan uudelleen ”kohtuullisen ajan kuluessa”; huomauttaa, että EU:n lainsäädännössä ei aseteta tällaista vaatimusta ennalta varautumisen periaatteen soveltamisen ehdoksi;

J. ottaa huomioon, että kauppaa ja kestävää kehitystä koskevassa väliaikaisen kauppasopimuksen 18 luvussa rajoitetaan ennalta varautumisen periaatteen soveltaminen tilanteisiin, joissa esiintyy ”ympäristön vakavaan pilaantumiseen tai työterveyteen ja -turvallisuuteen kohdistuva riski”; toteaa, että nämä rajoitukset voivat johtaa terveyden suojelun, kuluttajansuojan ja ympäristönsuojelun tason heikkenemiseen EU:ssa; ottaa huomioon, että EU:n ennalta varautumisen periaatteen nojalla sallitut nykyiset EU:n toimenpiteet voitaisiin riitauttaa välimiespaneelissa ja ne voisivat oikeuttaa korvauksiin;

1. on huolestunut siitä, että EU:n ja Mercosurin sopimuksen jakaminen EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimukseen ja väliaikaiseen kauppasopimukseen saattaa olla ristiriidassa SEUT 218 artiklan 2 ja 4 kohdan kanssa samoin kuin annetun toimivallan periaatteen, toimielinten välisen tasapainon periaatteen sekä SEU 4 artiklan 3 kohdassa ja 13 artiklan 2 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa; on huolestunut siitä, ettei neuvoston antamia neuvotteluohjeita välttämättä noudateta ja että tämä saattaa vaikuttaa äänestyssääntöihin neuvostossa ja estää kansallisia parlamentteja ilmaisemasta oikeutettua näkemystään sopimuksesta;

2. on huolestunut siitä, että EU:n ja Mercosurin sopimuksessa määrätty tasapainottamismekanismi saattaa vähintäänkin olla ristiriidassa SEUT 11, 168, 169 ja 191 artiklan sekä perusoikeuskirjan 35, 37 ja 38 artiklan kanssa ja se saattaa uhata EU:n kykyä säilyttää EU:n oikeusjärjestyksen autonomia;

3. on huolestunut siitä, että EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimus ja väliaikainen kauppasopimus saattavat vaarantaa ennalta varautumisen periaatteen soveltamisen, mikä voisi johtaa ristiriitaan ainakin SEUT 168, 169 ja 191 artiklan sekä perusoikeuskirjan 35, 37 ja 38 artiklan kanssa; on myös huolestunut siitä, että ennalta varautumisen periaatteeseen saattaa vaikuttaa haitallisesti se, että välimiespaneelille on annettu toimivalta arvioida EU:n ennalta varautumisen periaatteen soveltamista;

4. päättää pyytää Euroopan unionin tuomioistuimelta SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaisesti lausunnon siitä, ovatko ehdotettu sopimus ja EU:n ehdotettu EU:n ja Mercosurin kumppanuussopimuksen ja väliaikaisen kauppasopimuksen tekeminen sekä menettely, jota sopimuksen tekemiseen pyrittäessä on noudatettu, sopusoinnussa perussopimusten kanssa;

5. kehottaa puhemiestä ryhtymään nopeasti tarvittaviin toimiin lausunnon hankkimiseksi Euroopan unionin tuomioistuimelta ja välittämään tämän päätöslauselman tiedoksi neuvostolle ja komissiolle.